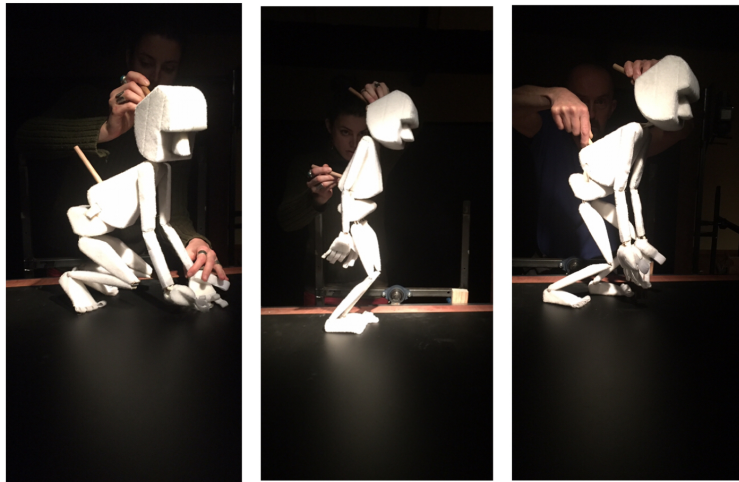

LESMAP

DE STROOM

Ultima Thule

DE STROOM

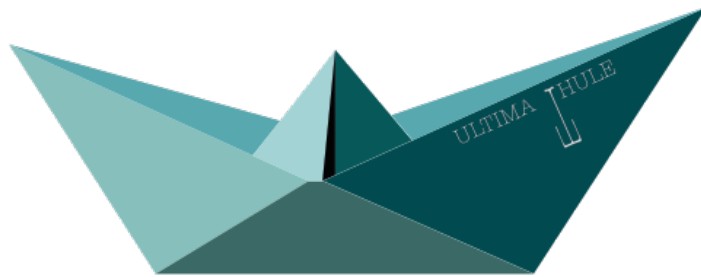
Of een waterkans om te worden wie ik altijd al was

De stroom is er.
Al heel lang.
Lang vóór ons.
Lang vóór de dinosaurussen.
Zelfs lang vóór deze aarde.

De stroom kabbelt, golft, wentelt, dreunt.
De stroom glijdt, gedijt en jakkert voort.
De stroom omhult, verhult, schuurt en zalft.
De stroom geeft en neemt.

De stroom verbindt ons allemaal.
Of we dat nu willen of niet.
Het maakt niet uit waar we vandaan komen
of naartoe gaan.
Het maakt niet uit wie we zijn
of beweren te zijn.

We zitten er samen in.
Al heel lang.
En nog lang hierna.

Beste leerkracht,

Jullie komen binnenkort kijken naar de voorstelling 'De Stroom' van Ultima Thule. Om de voorstelling vooraf te kaderen en achteraf te bespreken, kan je gebruik maken van deze lesmap.

Meer info over wie we zijn en over onze voorstellingen vind je op onze website www.ultima-thule.be.

Reacties zijn ook steeds welkom en mogen gemaild worden naar herlinde@ultima-thule.be.

We wensen jullie een fijne voorstelling!

Warme groet
Ultima Thule

ULTIMA THULE

Ultima Thule is een Gents figurentheatergezelschap. We bestaan ondertussen ongeveer 25 jaar.

Ultima Thule heeft al die tijd resoluut gekozen voor figurentheater. We bedienen ons van poppen, figuren, materialen en objecten om een verhaal te vertellen.

FIGURENTHEATER

Figurentheater is theater dat door middel van poppen, figuren, materialen en objecten een verhaal vertelt. Maar niet alleen deze figuren of objecten spelen een grote rol in de voorstelling. Je zou kunnen stellen dat het figurentheater een verzamelplaats is van verschillende kunstvormen.

Dans:

Wij gaan ervan uit dat de acteurs leven geven aan een dood materiaal door dat ter hand te nemen en te bewegen. Die beweging is dus heel belangrijk in heel het proces. Je beweegt een materiaal, maar tegelijkertijd treedt je eigen lichaam ook in beweging, samenwerkend met de beweging van de andere acteurs. In die zin leunt het figurentheater vaak sterk aan bij dans.

Beeldende kunst:

De poppen, figuren, materialen en objecten worden gesculpteerd door een poppenmaker. Ze worden eerst door hem of haar vorm gegeven.

Er wordt gebeeldhouwd, gekneed, geboetseerd,...

In die zin leunt het figurentheater vaak aan tegen beeldende kunst.

Literatuur:

We vertrekken bij elke nieuwe voorstelling altijd van een nieuw geschreven tekst. Deze tekst wordt voor de repetities door een schrijver geschreven. Zelfs in deze, bijna woordeloze, voorstelling is er vertrokken van een nieuwe tekst. De tekst is in beelden omgezet, maar het basisverhaal van de tekst blijft overeind.

Soms gebeurt het ook dat we vertrekken van een bestaande tekst om die dan te bewerken. In die zin leunt het figurentheater vaak aan tegen literatuur.

Muziek:

We hebben zelf een voorliefde om muziek sterk te betrekken bij onze voorstellingen. Soms wordt deze muziek live op podium gebracht, soms wordt die vanuit de techniek afgespeeld. Voor de meeste van onze voorstellingen wordt er wel nieuwe muziek gecomponeerd.

In die zin leunt het figurentheater vaak aan tegen muziek.

Film:

Nu en dan gebruiken we in onze voorstellingen video. Dat kunnen vooropgenomen beelden zijn, maar soms filmen we ook op scène om die beelden live te maken en te gebruiken.

In die zin leunt het figurentheater vaak aan tegen film.

Theater:

Zoals in het klassiek theater werken we ook met acteurs. Die acteurs zijn vaak de manipulators van de poppen, figuren, materialen en objecten.

Maar die acteurs spelen ook soms een rol zonder pop.

In die zin leunt het figurentheater vaak aan tegen klassiek theater.

Naast al deze kunstvormen zijn er ook nog **kostuum** en **licht** die voor elke voorstelling weer speciaal worden ontworpen en gemaakt.

SUGGESTIE

We houden er van om in onze voorstellingen met alledaagse objecten, gevonden voorwerpen, recupmateriaal een hele wereld voelbaar te maken. Vaak is dit dus geen letterlijke uitbeelding. Zo wordt stromend water niet letterlijk getoond, maar gesuggereerd met doorschijnende plastic op een lopende band.

Die suggestie heeft meestal meer humor, poëzie of verbeelding dan de letterlijke uitbeelding.

LESSUGGESTIES

- ★ Welke kunstvormen hebben de leerlingen in 'De Stroom' kunnen ontdekken?
- ★ Hebben de leerlingen al eerder figurentheater gezien? Wat waren hun ervaringen?
- ★ Welke beelden werden er in de voorstelling suggestief opgeroepen, en met welk materiaal werd dat gedaan?
 - Een lapje stof is een beest dat de oermens verslaat
 - een valies met zonnebanklampen is een tv
 - een eenvoudig balkje is nu eens materiaal op een lopende band in een fabriek dat gecontroleerd moet worden, dan weer een tussenschot voor de aankopen in de supermarkt, dan weer een bezem
 - een doos is een vuilnisblik
 - dozen zijn huizen, een volledige stad
 - stukjes plastic zijn kleren
 - twee ronde schijven zijn gewichten, een fiets, ...

INHOUDELIJK VERTREKPUNT VAN DE VOORSTELLING

BASISIDEE

In deze tijden wordt heel vaak de klemtoon gelegd op de verschillen tussen mensen. Iedereen moet in een hokje. Sociaal, cultureel, economisch, godsdienstig, raciaal, geografisch.

In deze voorstelling gaan we op zoek naar het universele van de mens. Wat bindt ons allemaal, als mens, ongeacht al onze verschillen?

Of we het nu willen of niet: we zijn allemaal verbonden met elkaar, over de grenzen van tijd en ruimte heen. We hebben allemaal eenzelfde kern. We drijven allen mee op dezelfde stroom.

CITAAT UIT DE VOORSTELLING

“Dinosaurussen hebben miljoenen jaren de tijd gehad om al het drinkwater op aarde op te drinken en weer uit te pissen. Dat maakt dat er in elke druppel water nog sporen van dinosauriusurine te vinden zijn. Een mens bestaat voor 70% uit water. Dat maakt dat die dinosaurussporen ook in mij zitten. In jou, in iedereen.

Dino's zorgen er dus voor dat we allemaal verbonden zijn. Dat was hun doel. Ook al wisten zij dat toen nog niet.”

Door de continue stroom van water, doorheen miljoenen jaren geschiedenis, dragen mensen de geschiedenis met zich mee en zijn ze verbonden met elkaar. Onze kern is dezelfde. Het is een interessante gedachte waar in de huidige politieke en sociale context, wel eens bij stilgestaan kan worden.

EEN INTERESSANT FILMPJE:

<https://youtu.be/KK64DqpIyOs>

LESSUGGESTIES

Laat de leerlingen een lijstje maken van wat zij denken dat alle mensen gelijk hebben.
(menselijke ontstaansgeschiedenis, de aarde, genetische structuur, ...)

Bespreek met de leerlingen de verschillen waar er vandaag de dag vaak op gefocust wordt. Welke worden negatief ervaren en welke dragen bij tot onze unieke identiteit?

PLOT

De plot van een verhaal ontwikkelt zich als opeenvolging van gebeurtenissen in een verhaal waarbij elke gebeurtenis een andere veroorzaakt of ertoe leidt. Hierbij gaat het niet om ongerelateerde, toevallige gebeurtenissen: de gebeurtenissen hebben verband met het conflict, de worsteling die de protagonist doormaakt om zijn dramatisch doel te bereiken. (Wikipedia)

Deze definitie geeft een paar elementen weer van een verhaal.

Verhaal / Tekst:

Zoals we reeds eerder vermeldde zijn we ook bij deze voorstelling vertrokken van een tekst, een verhaal. De tekst heeft gediend als basis om de beelden mee te creëren. Er zijn nog twee stukken tekst in de voorstelling terecht gekomen. Dat deze voorstelling grotendeels woordeloos wordt verteld wil dus niet zeggen dat er geen echt verhaal in terug te vinden is.

Het is belangrijk om weten dat we met De Stroom geen individueel verhaal willen vertellen. We focussen op de universaliteit van de mens, op universele emoties. We focussen niet op één bepaalde stad, maar op het fenomeen 'stad' in het algemeen. We vertellen niet over één welbepaalde oorlog, wel over vernieling, oorlog in het algemeen.

Hoofdpersonage:

Er is een hoofdpersonage, dat wordt meegevoerd in een continue visuele en auditieve stroom, in een stroom van gebeurtenissen en materialen. Poppen, objecten, muziek en geluiden spreken voor zich en vertellen het verhaal. Het is de bedoeling dat leerlingen zich kunnen identificeren met het hoofdpersonage in het verhaal, dat ze levensgebeurtenissen, emoties en ervaringen herkennen.

Opeenvolging van gebeurtenissen:

In de stroom van gebeurtenissen komt de ene situatie uit de andere voort. We geven hier nog eens de opeenvolging van situaties mee:

- Ontstaan van de wereld ("het begon allemaal met een grote knal").
- Ontstaan van het water en het leven. Je ziet de stroom en kleine organismes ontstaan.
- Ontstaan van de mens. De pop komt tevoorschijn, wordt geboren uit de stroom.
- Groei van een mens: op de lopende banden komt de pop steeds groter tevoorschijn.
- Oermens en evolutieleer – de mens gaat rechtop lopen, gaat zich kleden
- De mens begint voorwerpen te gebruiken en te ontwikkelen.
- Industrialisering, consumptiemaatschappij: fabriek en supermarkt.
- De mens ervaart nutteloosheid, leegte & eenzaamheid: tv-scène.

- De mens droomt en gebruikt z'n verbeelding: de scène met de witte hand.
- De mens denkt na over zichzelf en het doel van zijn bestaan: tekst.
- De mens zoekt een doel in het leven en creëert dat: de pop wordt aangekleed met witte opzetstukken.
- De mens wil groter zijn dan hij eigenlijk is. Een gevoel van macht, grootsheid. De pop neemt demonische dimensies aan.
- Al dit uiterlijk vertoon is slechts schone schijn: een 'kleine mens' staat aan de zijkant en geeft als enige reactie op dit schouwspel: "blablabla".
- De mens ontdoet zich van al zijn opsmuk en ballast, voelt zich klein en breekbaar.
- De mens ruimt z'n leven op en begint opnieuw, trouw aan zichzelf.
- De mens ervaart overwinningen en nederlagen. De fietsscène met overwinning en interview. De nederlaag komt er wanneer de interviewer geen aandacht meer heeft voor de renner. Let erop wat hij gaat interviewen! (Een fles Vanish). Roem is relatief.
- De mens en zijn medemens: Samen zijn, geborgenheid. In deze spiegelscène zie je hoeveel gelijkenissen mensen vertonen. Langzaam zie je ook de verschillen ontstaan. Die maken ons uniek.
- De mens ontdekt liefde en lichamelijkheid: bedscène.
- De mens blijft nadenken en evolueren. Dit zorgt soms voor storm en onrust.
- Soms wordt de storm in ons leven zo heftig dat we een drenkeling worden en ergens aanspoelen.
- We vinden een nieuwe thuis: de stadscène.
- De mens bouwt en bouwt maar door, ook al is het niet echt nodig.
- Er ontstaat een overvloed: te veel mensen, te veel lawaai, te veel van alles.
- De mens ervaart het kwaad: de drukte en het gegons van de stad maken plaats voor dreiging. Alles wordt rood en de stad wordt vernield, met elk huis dat valt wordt een mensenleven vernietigd.
- De mens wil overleven en krabbelt recht uit het puin.
- De mens zoekt naar wat hem lief is. Hij vindt z'n levenloos kind.
- De mens ervaart verlies.
- De mens ervaart de cirkel van de stroom: het dode kind wordt meegegeven aan De Stroom.
- De Stroom gaat eeuwig, eeuwig voort.

Dramatisch doel:

Een hoofdpersonage heeft altijd een dramatisch doel. Hij of zij wil iets bereiken, ervaart daarin een te overwinnen moeilijkheid, en bereikt al dan niet dat doel.

LESSUGGESTIES

- ★ Laat de leerlingen de twee tekstjes uit de voorstelling bespreken.
- ★ Laat de leerlingen het hoofdpersonage bespreken. Welke kenmerken heeft het hoofdpersonage? Kunnen ze zich er mee identificeren? Wanneer?
- ★ Laat de leerlingen de opeenvolging van gebeurtenissen bespreken. Waar zien ze linken met het inhoudelijk vertrekpunt van de voorstelling? Wat herkennen ze uit de voorstelling?
- ★ Laat de leerlingen het dramatisch doel van dit hoofdpersonage bespreken. Zien ze daarin linken met het thema van de voorstelling?

DE POP, DE OBJECTEN & DE INSTRUMENTEN

DE POP

De pop werd gecreëerd door Evelyne Meersschaut, in nauw overleg met maker en regisseur Sven Ronsijn.

De pop drukt de universaliteit van de mens uit, los van culturele, maatschappelijke, politieke, raciale invloeden. Vandaar dat we kozen voor een 'blanco' pop. We kozen er bewust voor ze niet aan te kleden, er geen specifiek mannelijke of vrouwelijke trekken aan te geven.

De pop werd uit velcro gemaakt, wat het mogelijk maakt om hem te behangen met allerlei objecten: invloeden die de mens ondergaat.

De keuze voor materiaal en vorm van de pop is doordacht en hangt samen met de inhoud van de voorstelling.

DE OBJECTEN

De meeste objecten werden door Griet Herssens ontworpen. Ook de acteurs hebben in het creëren ervan meegeholpen. Ze werden gemaakt van allerlei recupmaterialen. Plastic, karton, stof, oude foto's, ...

We gebruiken deze objecten om een hele wereld rond de pop te suggereren.

De lopende banden werden gecreëerd door Geert Jonkers. De lopende banden zijn de speelvlakken waar alles op gebeurt. Deze speelvlakken worden door motoren gestuurd en kunnen dus rollen. Op die manier wordt de constante stroom weergegeven. Wat voorbij stroomt is altijd in verandering.

DE MUZIEKINSTRUMENTEN

Ook in muziek en geluiden produceren we een constante stroom. De meeste van de muziek en de geluiden worden gemaakt door Geert Jonkers, die links op scène zit aan een tafel met wonderlijke geluidsmachinerie. Hij noemt zichzelf ook een audiomachinist. Als dat niet mooi is.

Op de foto hieronder zien jullie hoe met eenvoudige objecten muziek gecreëerd kan worden.

Een bijzonder instrument is de theremin. Dit instrument, dat uitgevonden werd door Leon Theremin, is het enige instrument dat bespeeld kan worden zonder aan te raken. Het werkt op basis van magnetische velden die reageren op de nabijheid van je handen.

Sommige geluiden of muziek worden tijdens de voorstelling ook in een loopstation opgenomen. Zo hoor je de saxofoonmuziek ook wanneer Erik niet meer live op de sax aan het spelen is. Op die manier kunnen verschillende 'lagen' gecreëerd worden.

Soms wordt ook een latenspeler en LP gebruikt. Deze muziek van de plaat wordt door Geert vervormd door bv. de snelheid aan te passen.

LESSUGGESTIES

- ★ Als dat kan, vraag je eens aan de acteurs of de theremin of andere instrumenten van naderbij bekeken mogen worden.
- ★ Kunnen de leerlingen nog objecten opnoemen waarmee geluid of muziek gecreëerd werd?
 - Een plastic fles die samengedrukt wordt, is een krakende boom.
 - Metalen objecten waarmee op de lopende band geklopt wordt, zijn bouwvakkersmaterialen.
 - Wanneer de pop chips eet, zien we dat het de acteurs zijn die de chips knabbelen.
 - Alle instrumenten van Geert zijn ook zichtbaar aanwezig op scène.
 - Ook de rookmachine wordt als een object gebruikt.

MEDEWERKERS

Waar bij een klassieke voorstelling een auteur een voorstelling schrijft, acteurs en muzikanten spelen, een technicus het licht en geluid bedient, een regisseur alles in goede banen leidt, verloopt dat in De Stroom even anders.

Sven Ronsijn bedacht het concept van de voorstelling. Samen met de hele ploeg kreeg een idee een concrete vorm.

Audiomachinist **Geert Jonkers** creëerde de installaties (de lopende banden en de geluidsinstallaties).

Rupert Defossez is technicus en bediende meestal het licht, ook soms het geluid.

Erik Bassier en Mareille Labohm zijn de acteurs die het vaakst de poppen manipuleerden.

Evelyne Meersschaut creëerde de poppen.

Griet Herssens creëerde de kleine popjes en hielp mee met het maken van de objecten. Ze zorgde ook voor de kostuums.

Maar zoals jullie zagen op scène, zijn die taken absoluut niet afgebakend. Zo bedient Rupert ook mee de poppen. Erik en Mareille maken geluid en muziek. Geert plaatst objecten op de lopende band.

De Stroom is een technisch vernuftige voorstelling waarin iedereen perfect op elkaar ingespeeld moet zijn.

Sven Ronsijn zorgde er als regisseur voor dat alles op scène in goede banen liep.

LESIDEEËN

- Kijk naar de film Koyaanisqatsi, een documentaire uit 1982 van regisseur Godfrey Reggio met muziek van Philip Glass. In de taal van de Hopi-indianen staat 'koyaanisqatsi' voor 'leven in gekte, leven in onrust, leven in onbalans, leven in desintegratie, een manier van leven die vraagt om een andere manier van leven".
Er is geen gesproken tekst in de film en de vertraging en versnelling in beeld en muziek hebben een hypnotiserend effect. (bron: Wikipedia)

Zien de leerlingen de link met de opbouw van de stad, het verval, het repetitieve en het groeien – in beeld en geluid?

- Kijk naar La Linea, een serie tekenfilms van de Italiaanse tekenaar Osvaldo Cavandoli. Het bijzondere van de animatie in La Linea is dat bijna alles bestaat uit een enkele lijn, dus zowel de hoofdpersoon als alles wat hij tijdens zijn avonturen tegenkomt. Een uitzondering hierop wordt gevormd door de hand van de animator die zo nu en dan in beeld verschijnt om iets uit te wissen of bij te tekenen.
Een typische aflevering begint met de hoofdfiguur die over het scherm loopt tegen een monochrome achtergrond. Als een obstakel voor hem opdoemt, of als de lijn plotseling eindigt, schreeuwt hij net zo lang in een grappig, onbegrijpelijk brabbeltaaltje tegen de tekenaar totdat die ingrijpt en met een paar potloodlijnen het probleem oplost. (bron: Wikipedia)

Zien de leerlingen de link met ons hoofdpersonage?

- Leg de link met het middeleeuwse verhaal 'Elckerlijc'. Elckerlijc betekent letterlijk 'elke mens' en vertelt hoe iedereen rekening en verantwoording moet afleggen van zijn aardse leven.
Het hoofdpersonage heet Elckerlijc. Alle andere personages in het verhaal stellen belangrijke aspecten in het leven voor: Duecht (deugd, het goede van de mens), Gheselschap (gezelschap en vrienden), Tgoet (bezit en goederen), Maghe en Neve (vrienden en familie), Kenisse (zelfkennis), Biechte (de biecht), Schoonheyte (schoonheid), Cracht (kracht), Vroetscap (wijsheid) en de Vijf Sinnen (zintuigen). (bron: Wikipedia)
- Leg de link met de idee 'alles stroomt' van de Griekse filosoof Herakleitos.

REACTIES

Wij zijn blij dat jullie naar De Stroom kwamen kijken en hopen dat jullie een fijne, inspirerende tijd hadden in DE STROOM waar we allemaal samen inzitten.

Reacties op de voorstelling zijn heel erg welkom. Ze helpen ons bij elk creatieproces. Laat dus gerust weten wat jullie van de voorstelling vonden. Dat kan naar herlinde@ultima-thule.be of info@ultima-thule.be.

Hartelijk bedankt en graag tot een volgende voorstelling!

De ploeg van ULTIMA THULE